

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

přímo na skalním podloží k. 105, úrovni 220,46 m n. m. (obr. 85).

Celou situaci lze interpretovat následujícím způsobem – věž byla založena na skalním podloží na dvou rovnoběžných podlouhlých patkách orientovaných ve směru severovýchod – jihozápad. Podařilo se rovněž zjistit původní rozměry brány ve věži, která měla šířku 2,90 m a výšku 4,15 m (obr. 86). Zcela jednoznačně se tak podařilo potvrdit hypotézu J. Kšíra (1967, 50), že brána Všech svatých – navzdory skepsi V. Ríchtra (1959, 64) – stále stojí a je velice dobře dochovaná.

Průzkum prostoru za poternou Locatelliho bastionu – Cikánským výpadem – se omezil na zaměření a fotodokumentaci. Poloha středu branky se nachází na souřadnicích X=1121055,62, Y=546445,12. Průzkum prostoru za zadržovanou brankou v severozápadním boku Locatelliho bastionu (střed branky: X=1121025,05, Y=546361,21), přístupnou ze sadu Pionýrů, měl pomoci odpovědět na nejasnosti ohledně funkce a doby vzniku. Podzemní chodby byly zaměřeny speleologickými metodami, přičemž byl vytyčen volný polygon se sedmi body o celkové délce záměru 44,96 m. Protože polygon zůstal otevřený, mohlo dojít k jeho natočení. V místech polygonových bodů byly vyhotoveny řezy chodbou. Archivní rešerši se jednoznačně nepodařilo najít odpověď na nastolenou otázku účelu podzemní chodby. Jako nejpravděpodobnější interpretace se ale jeví funkce kanalizační stoky z 19. století.

Richard Zatloukal

Literatura

- Bláha, J. 2003:** K raně středověké topografii Olomouce se zvláštním zřetelem k oblasti tzv. Předhradí. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas Philosophica, Historica 31 - 2002, Sborník prací historických XIX*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 13–28.
- Bláhová, Z. 1993:** Historická analýza Horního a Dolního náměstí v Olomouci. In: *Památkový ústav v Olomouci 1992. Výroční zpráva*. Olomouc: Památkový ústav v Olomouci, 49–66.
- Dohnal, V. 1974:** Sondáž na dómském návrší v Olomouci (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů 1973*, 106–111, tab. 111–113.
- Dohnal, V. 1975:** Pokračování sondáže na dómském návrší v Olomouci (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů 1974*, 86–91.
- Dohnal, V. 1987:** Systematický archeologický výzkum, Zpráva o 1. etapě (1972–1974). Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: archiv Vlastivědného muzea v Olomouci.
- Kšír, J. 1967:** Dvě neznámé a dosud existující středověké brány v Olomouci. *Památková péče: orgán Československé památkové péče, ročník 27*, 50–56.
- Michna, P. 1997:** *Bastionová pevnost Olomouc. Od opevněného města k tereziánské pevnosti. Průvodce*

dějiny a expozici. Olomouc: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

- Michna, P. 1998:** Bastionová pevnost Olomouc – památková dokumentace. Výsledky Projektu výzkumu a vývoje č. 99. In: *Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1997*. Olomouc: Památkový ústav, 94–95.
- Michna, P. 1999:** Bastionová pevnost Olomouc II – využití památkové dokumentace. Etapová výzkumná zpráva č. 1. Rkp. výzkumné zprávy, ev. č. D-434. Uloženo: archiv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci.
- Michna, P. 2000:** Bastionová pevnost Olomouc II – využití památkové dokumentace. Rkp. závěrečné výzkumné zprávy, ev. č. D-432. Uloženo: archiv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci.
- Nešpor, V. 1936:** *Dějiny města Olomouce*. Brno: Musejní spolek.
- Richter, V. 1959:** *Raněstředověká Olomouc. Stavební dějiny vzniku města*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Zatloukal, R. 2010:** Olomouc, Mlčochova 5, Dobrovského ulice – Locatelliho bastion, akce NPU011/10; 26. duben 2010 – 30. duben 2010. Rkp. nálezové zprávy, ev. č. D-820. Uloženo: archiv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci.

Resumé

Olomouc (Kat. Olomouc-město, Bez. Olomouc), Dolní Platz, Parz. Nr. 116/14. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

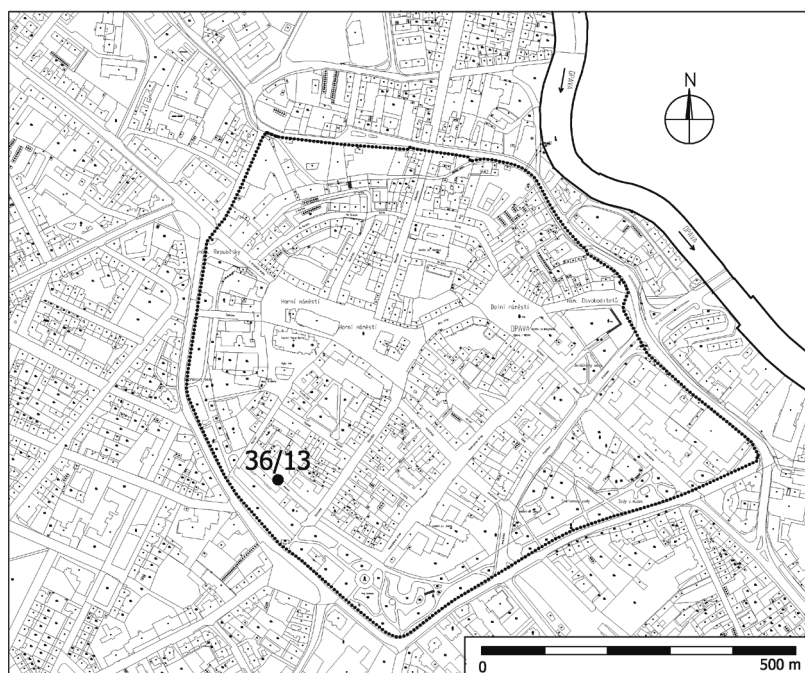
Olomouc (Kat. Olomouc-město, Bez. Olomouc), Mlčochova- und Dobrovského-Straßen – Locatelli Bastion, Parz. Nr. 146, 87/23, 87/26. Mittelalter, Neuzeit. Stadttor, Bastion. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC)

Arbesova ulice. Pozdní středověk až novověk. Cesta. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1123706: 548488; 1123720: 548455; 1123639: 548420; 1123626: 548453

V srpnu a září 2013 uskutečnili pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., průzkum polykulturního sídliště (viz oddíly Eneolit a Doba bronzová) pod nově budovanými rodinnými domky na Arbesově ulici v Olomouci-Slavoníně (parc. č. 533/95 – 533/102). Lokalita je situovaná na mírném svahu obráceném k východu nad inundací řeky Moravy s nadmořskou výškou 218–220 m n. m. Na ploše skryté stavby o velikosti 0,31 ha bylo zkoumáno 74 objektů.

Obr. 87. Opava, Beethovenova ulice. Digitální katastrální mapa s lokalizací výzkumu.

Abb. 87. Opava, Beethovenova-Straße. Digital- Katastralkarte mit Lage der Grabungsfläche.

V pásu širokém 5 – 9 m a rovnoběžném s Arbesovou ulicí byly zkoumány příznaky staré cesty zachycené již v 1. vojenském mapování. Cesta směřovala z Olomouce do Slavonína. Na východě cestu ohraničuje mělký příkop či úvoz, střed tvoří jílovitá vrstva se systémem nepravidelných žlábků – stop po kolech vozů. V této vrstvě byly nalezeny železné podkovy a hřeby, zlomky novověké keramiky a stříbrný krejcar z roku 1625. Východně od cesty leží rovnoběžně oválný příznak starší cesty (7×1,2 m) s nálezy pozdně středověké a časně novověké keramiky.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc), Arbesova-Straße. Neuzeit. Weg. Rettungsgrabung.

OPAVA (K. Ú. OPAVA-MĚSTO, OKR. OPAVA)

Beethovenova ulice, parc. č. 595. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí vodovodu v trase Beethovenovy ulice proběhl v dubnu až květnu roku 2013 záchranný archeologický výzkum, realizovaný archeologickým pracovištěm Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště Ostrava (akce č. 36/13). Předmětná plocha se nachází v jihozápadní části jádra města Opavy (obr. 87).

Dnešní Beethovenova ulice se nachází v místech někdejšího městského stavebního dvora (Stadtischer Zimmerhof) a přilehlé Špitální uličky (Spittal Gasse), zalamující se podél obvodové zdi dvora. Roku 1838 byl městský stavební dvůr přeložen na Hradecké předměstí a Špitální ulička napříměna, výsledkem je stávající Beethovenova

ulice (Neue Spittal Gasse, později Kloster Gasse; Kolář, Skalická 2011, 180–181).

Výkop pro přeložku vodovodu byl kopán strojně v podélné ose ulice, částečně v trase původního vedení. V místech nenarušených recentními zásahy byly realizovány tři ručně kopané sondy (S1, S4, S5), kresebně a fotograficky dokumentovány byly rovněž dva úseky strojně kopaného výkopu (S2, S3).

V souladu s očekáváním byly v západní části Beethovenovy ulice (sonda S1) zachyceny nálezné situace související s osídlením příslušných parcel, na jejichž místě byl později vybudován městský stavební dvůr. Dokumentován byl především reliktní zahloubeného suterénu nadzemní dřevohliněné stavby se sloupovou konstrukcí stěn, jenž zanikl požárem v průběhu 2. poloviny 14. až 1. poloviny 15. století. Odchytkou od běžného způsobu provedení tohoto typu konstrukce bylo vysunutí sloupových jam vně půdorysu stavební jámy suterénu (obr. 88).

Naproti tomu ve východní části Beethovenovy ulice (sonda S2, S4, S5) byly dokumentovány nálezné situace odrážející postupný nárůst terénu v ploše někdejší Špitální uličky (obr. 89) - dvě úrovně středověkého dláždění ve formě kamenného posypu (2. polovina 13. – 15. století), jedna úroveň raně novověkého dláždění ve formě kamenného posypu (16. – 17. století) a druhá stabilní valounová dlažba ve štěrkopískovém loži (18. – 19. století). Ve střední části Beethovenovy ulice byl rovněž zachycen průběh zděné kanalizační štolky z 19. století (sonda S3).

František Kolář, Pavel Kejval

Literatura

Kolář, F., Skalická, P. 2011: Opava (k. ú. Opava-Město, okr. Opava). *Přehled výzkumů 52-2*, 180–183.